

Projev premiéra M. Topolánka ke Dni české státnosti 28. září 2008 v Pantheonu Národního muzea - slavnostní uvedení nových nahrávek státní hymny ČR

Den české státnosti je vedle dne vzniku samostatného Československa nejvýznamnější připomínkou naší existence. Zatímco 28. říjen je dnem zrodu moderní demokracie, 28. září nám připomíná tisíciletou národní tradici. Myslím, že se hodí si právě v tento den připomenout význam státní hymny. Píseň „Kde domov můj“ není stará ani dvě stě let. Ale bezpochyby navazuje na daleko starší hymny, zejména na středověký svatováclavský chorál. Již v něm se mluví o „české zemi“ jako o něčem, co stojí za to chránit, co stojí za to mít rád, co nemá zahynout.

Dnešní hymna je moderním vyjádřením této potřeby. Vyjadřuje posun, ke kterému došlo ve vnímání státnosti. Národního světece nahradilo národní obrození. Hymna získala světský, lidový charakter. Ale stále je to ta samá „česká země - domov můj“. Den české státnosti je přes svůj nesporný význam stále poněkud opomíjeným svátkem, který zůstává ve stínu dne samostatnosti. Částečně je to logické, protože 28. říjen 1918 představuje jasný akt, zrod demokratického státu a ústavní tradice, počátek republiky, k jejímuž politickému odkazu se stále hlásíme a v němž pokračujeme.

S 28. září je to složitější. Den smrti knížete Václava má daleko spíše význam symbolický než konkrétní. Historici se dlouho přeli o to, ve kterém roce k oné vraždě vlastně došlo. A dodnes existují různé názory na politické důsledky tehdejší změny vlády. Den české státnosti je zkrátka daleko hůře uchopitelný než jednoznačné datum 28. října. Přesto bych k němu rád upoutal větší pozornost. Symboly jsou totiž důležité. Národ bez symbolů je národem bez minulosti a tím i bez budoucnosti. Národ bez symbolů je národem bez pocitu sounáležitosti, národem bez naděje. Není vlastně ani národem, jen společenstvím hlouběji neukotvených jedinců.

Když si připomínáme úmrtí patrona České země, připomínáme si zároveň, že jsme po více než tisíc let součástí hrdé rodiny evropských národů. Ne až od roku 2004, kdy jsme vstoupili do Evropské unie. Dokonce ani ne od roku 1918, kdy se zrodil novodobý samostatný stát. Ale přinejmenším už od dob prvních Přemyslovců. Jsem přesvědčen, že právě tento obrat pozornosti k hlubší a delší tradici, než je pouze ta republikánská – jakkoli je a bude významná - nám může pomoci vyřešit naše chronické problémy s identitou.

Naše novodobá historie je plná dosud živých traumat. Roky 1938, 1948, 1968 nám připomínají období ponížení, selhání a zrady. Republikánská éra je zatím příliš krátká, abychom se s jejími peripetiemi dokázali s nadhledem vyrovnat. A když už si připomínáme starší historii, pak zejména Bílou horu, případně husitské hnutí. Tedy okamžiky spíše bolestné či kontroverzní. Poněkud nám uniká nadčasový a pozitivní smysl existence českého státu. Přitom ideje spojené s počátky jeho formování jsou i dnes až překvapivě aktuální.

Na úsvitu české státnosti stály otázky základních definic, základního ukotvení české kotliny. Budeme patřit k západní, nebo k východní civilizaci? Jaké místo si malá země najde v Evropě

vedle silnějších sousedů? Kam vůbec budou sahat hranice a autorita českého státu?

K těmto paradigmátům se vztahovala a stále vztahuje i naše novodobá historie. Masaryk nám dal moderní stát, ústavní rámec a demokratickou tradici. Ale naše místo v Evropě, naše západní směřování a vůbec představu o vlastním státním útvaru určila už svatováclavská tradice. I naše dnešní státní hymna na ni navazuje. „Svatý Václave, vévodo, české země“, začíná středověký chorál. „A to je ta krásná země, země česká, domov můj“, odpovídá mu závěr moderní hymny. Prosba „nedej zahynouti nám, ni budoucím“, má svůj odraz v úvodní otázce české hymny: „Kde domov můj?“

Státní hymna tak nejen spojuje dnešek s rokem 1918. Ale v hlubším slova smyslu propojuje novodobou demokracii s počátky budování české státnosti. Je aktuálním vyjádřením původní ideje české státnosti. Hymna také spojuje všechny občany České republiky bez ohledu na věk, místo bydliště, sociální postavení. Stejně jako státní vlajka či znak hymna udržuje náš pocit sounáležitosti. Na rozdíl od nich však daleko přímočařeji a silněji zasahuje naše emoce.

Na rozdíl od ostatních státních symbolů je hymna živým dílem, které je stále znovu a znovu interpretováno. Není sběratelským kusem, který se dá naleštit a jednou provždy vystavit do vitríny. Za těch 90. let zněla v nejrůznějších úpravách a provedeních. Hrála se při oficiálních příležitostech, při sportovních utkáních, ve školách, lidé si ji doma zpívali ve zlomových historických okamžicích. Berte, prosím, nahrávku, kterou tu dnes ještě v dalších verzích uslyšíte, jako příspěvek k tomuto velkému chorálu. Je mi ctí, že jsem mohl iniciovat nahrání čtyř verzí státní hymny pod skvělým vedením světoznámého dirigenta Jiřího Bělohávkou.

Děkuji při této příležitosti dirigentovi a interpretům, děkuji ministrům Sašovi Vondrovi a Václavu Jehličkovi, Českému rozhlasu, Národnímu muzeu, Národnímu divadlu a úřadu vlády za to, že se na tomto projektu podíleli. Považuji to za poctu tradici, za malý dárek k 90. narozeninám moderního samostatného státu a jeho hymny. Ale i za připomínku kořenů naší identity. S písní „Kde domov můj“ je pevně, přímo neoddělitelně spjata naše moderní národní existence.

Právě státní hymna je důkazem, že nemusíme složitě hledat naši národní identitu. Je svorníkem, který spojuje původní ideu naší státnosti s její moderní interpretací. Bez nadsázky lze říci, že náš stát a náš národ budou žít tak dlouho, dokud se u nás bude zpívat: „Zemský ráj to napohled!“